

Organizační formy výuky

- Vyučování je třeba podřídít (podle aktuálních podmínek a potřeb) vhodné organizační formě.
- Volba organizační formy výuky do jisté míry závisí na učiteli a do značné míry na okolnostech.

Organizační formy výuky

FRONTÁLNÍ VYUČOVÁNÍ

- Nejtradičnější forma výuky
- Tento způsob vyučování by měl být založen na **interakci**!
- Problém nastává, když sklouzne do situace, kdy učitel pouze předává informace a žáci pasivně přijímají učivo.
- Hromadná forma výuky – zapomíná se na individuální přístup k žákovi.

Organizační formy výuky

SKUPINOVÉ VYUČOVÁNÍ

- Interakce mezi učitelem a žákem a mezi žáky navzájem
- Kooperativní vyučování
- Lavice bývají uspořádány do kruhu (aby se smazalo dominantní postavení učitele)
- Učitel má nelehkou roli, musí:
 - vybrat vhodné skupiny,
 - zajistit, aby všichni participovali,
 - zhodnotit výkon jednotlivých žáků (to není zrovna lehké),
 - zajistit bezproblémový průběh.

Organizační formy výuky

INDIVIDUALIZOVANÉ VYUČOVÁNÍ

- Žáci zpracovávají dané učivo samostatně.
- Učitel se spoléhá na cílevědomost a píli žáků.
- Role učitele: supervize.
- Pomůcky: encyklopedie, mapy, modely, PC, aj.
- Daltonský plán, autonomní učení.

Organizační formy výuky

TEMATICKÉ A PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

- **Tematické vyučování** (často se zaměřuje s projektovým)
- **PV** a **TV**: žáci zpravidla řeší komplexní problémy (musí je nahlížet z mnoha stran – například prizmatem několika různých oborů).
- **PV** a **TV** překonává roztříštěnost jednotlivých poznatků získaných v jednotlivých předmětech. Jevy se zkoumají v kontextu života.

Organizační formy výuky

PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

- V úvodu projektu se zvolí skutečný a komplexní problém (např. životní prostředí v dané obci). Následuje diskuse nad problémem.
- Poté se zformulují úkoly, které je třeba provést pro vyřešení problému a určí se, kdo a jak je vyřeší.
- Pak přijde fáze skutečného řešení problému – studium problému, rešerše literatury, cesty do terénu, fotografování, pozorování, studium příslušných dokumentů atd.
- V závěru projektu pak dojde k zveřejnění výsledků a k promyšlené zpětné vazbě.

Organizační formy výuky

DALŠÍ FORMY VYUČOVÁNÍ

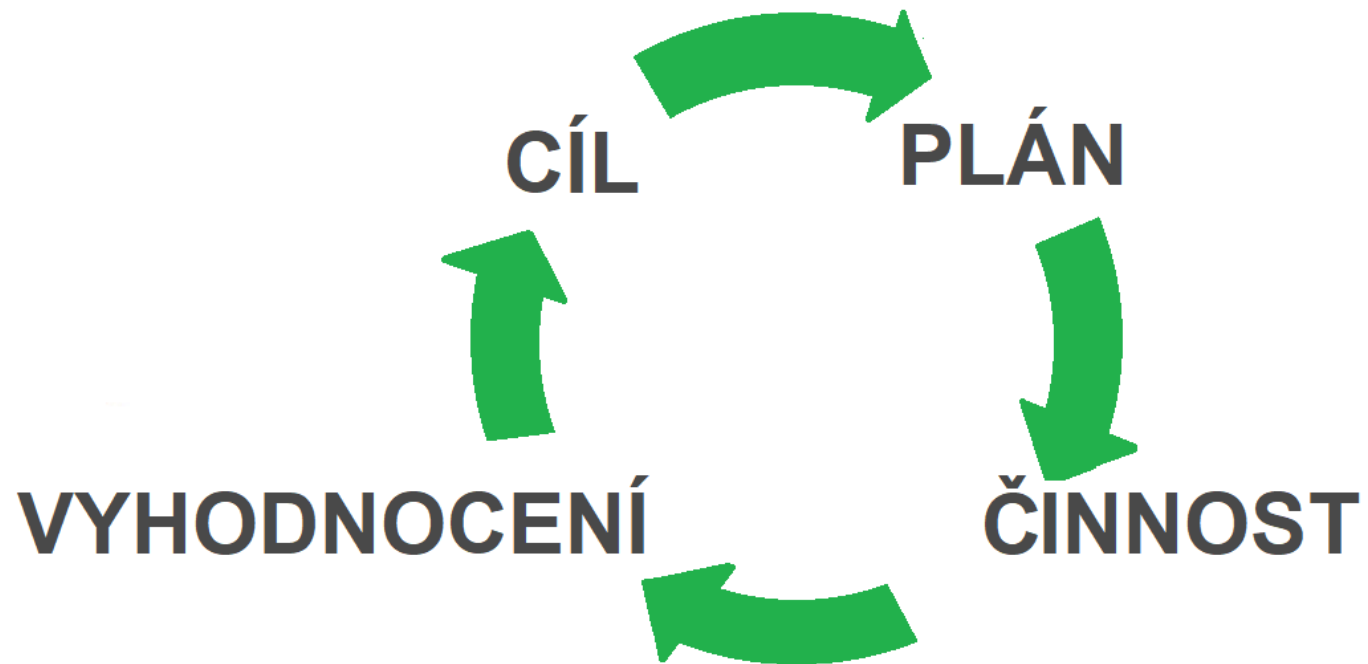
- **Exkurze** (prostředí mimo školu – například pracoviště související s daným učivem, podporuje názornost);
- **Diferencované vyučování** (vytváření skupin žáků podle určitých vlastností, např. IQ – vždy hrozí nebezpečí segregace, diskriminace či elitářství);
Bloom – není dobré rozdělovat žáky podle intelligence (vzdělávání je dobré přizpůsobit individuálnímu tempu žáka)
- **Domácí práce žáků**

Vyučování

Etapy vyučovacího procesu

- počáteční diagnóza
- projektování, plánování, stanovení cílů
- regulace učení (korigování plánu, reflexe)

Připomenutí:

Vyučovací jednotka

Vyučovací jednotka

- Příkladem vyučovací jednotky je **vyučovací hodina** (lekce, seminář, přednáška, čas tréninku apod.).

Vyučovací jednotka

Fáze výuky:

- **Motivace:** vhodný stimul – naladění žáků na výuku, nejlépe probuzení zájmu o učivo.
- **Opakování:** upevňování již naučeného učiva; nezbytné zejména, když probírané učivo navazuje na předchozí.
- **Expozice:** proces seznamování se s novým učivem – výklad, dialog, demonstrace jevů, zápis učiva, aj.

Vyučovací jednotka

Fáze výuky (pokračování):

- **Fixace:** proces upevňování nově získaných vědomostí a dovedností prostřednictvím cvičení, opakování, testování, aby se předešlo zapomínání; uvádí se, že během 8 hodin zapomínáme až polovinu získaných poznatků.
- **Diagnóza:** reflexe popřípadě sebereflexe toho, co se žáci ve skutečnosti naučili; slouží také k hodnocení žáků.
- **Aplikace:** využití získaných vědomostí a dovedností pro samostatné řešení úkolů či v praktických činnostech.

Vyučovací jednotka

Fáze výuky shrnutí:

- **motivace**
- **opakování**
- **expozice**
- **fixace**
- **diagnóza**
- **aplikace**

Výše uvedené pořadí jednotlivých fází výuky není nijak závazné a jednotlivé fáze se mohou i prolínat nebo mohou být vynechány.

Příprava na vyučování

- Placená příprava.
- Naprostá většina učitelů (alespoň v počátcích profesní dráhy) nenechává přípravu pouze na paměti.
- Nikde není předepsaná forma přípravy.
- Výhodou je příprava prezentací.

Literatura

- KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.
- PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Praha : Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.